

**ת"פ 35602/11 - מדינת ישראל נגד אלגונל - שירות אילגון
בעם, מrk ונג**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 15-11-35602 מדינת ישראל נ' אלגונל- שירות אילגון בעמ ואה'

לפני כבוד השופטת תרצה שחם קין
המאשימה:
מדינת ישראל
נגד

הנאשמים:
1. אלגונל - שירות אילגון בעמ
2. מrk ונג

החלטה

1. לפני בקשת המבוקשת להגיש חוות דעת מומחה מטעם דניאל סולומון, מנהל יחידה לאיכות הסביבה באיגודן, כהזמה לחוות הדעת ולעדותו של ד"ר צדוק שאבי, מומחה מטעם ההגנה (להלן: "ד"ר שאבי" או "מומחה ההגנה").

רקע וטענות הצדדים

2. כתוב האישום מייחס למשיבים עבירות של זיהום מים, הזרמת שפכים שלא לטפלו במתיקן קדם טיפול, אל מחוץ למפעל, הזרמת שפכים שערך ההגבה שלהם נמור מ-6 וגובהה מ-10 ואילו קיימים תנאים ברישון העסף.

3. ביום 1.3.18 העיד מומחה ההגנה בבית המשפט. חוות דעתו של המומחה, שהוגשה לעיינה של המבוקשת, מסpter חדשניים טרם מתן עדותו בבימה"ש, הוגשה, במהלך עדותו, לתיק בית המשפט (סומנה נ/5). לאחר עדותו הכריזה ההגנה אלו עד"י.

4. ביום 10.4.18 עטרה המבוקשת להגיש חוות דעת מומחה מטעם דניאל סולומון, מנהל יחידה לאיכות הסביבה באיגודן כהזמה לעדותו של מומחה ההגנה מכוח סעיף 165 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד" פ"). בסעיף 9 לבקשתה נטען כי "קייעותיו של ד"ר שאבי, שאינו בעל תואר כימיה, שגיאות לחולוטן במספר נקודות חשובות", כך למשל, טוענת המבוקשת כי "נתען בין היתר ע"י ד"ר שאבי שהמעבדה צריכה לבצע דגימה ואנליה לפי הנחיות הרגולטור שלדעתו הינו המשרד להגנת הסביבה, תאגידי המים ומשרד הבריאות ולא לפחות תעוזת ההסכם מהרששות הלאומית להסמכת מעבדות". עוד נטען בבקשתה כי "מומחה ההגנה קבע עוד שהמעבדה צריכה לדגום ולבדוק ע"פ תקנים בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וככלים לטיהור שפכים) של משרד הבריאות". עוד נטען בבקשתה כי

עמוד 1

"ד"ר שאבי העיד כי המעבדה הייתה חיבת לבעצם החמצה של הדגימות ובהעדר החמצה בבדיקות המתכוות אינה תקפה. כמו כן כפר המומחה בכך שאין רלבנטיות להחמצה כאשר מדובר במתכוות, וכי כאשר החומר חומצי ממד בדרגת 1 PH אין צורך בהחמצה, בניוםוק שהחמצה צריכה להיות אך ורק עם חומצה חנקטיבית ואילו הדגימה הכללה חומצה גופרית בדרגת 1 PH. עוד כפר המומחה בטענה שלכל היוטר היעדר החמצה יפעל דווקא לטובת הנאשם הנאשם בהפחיתו את ריכוז החומרים בדגימה. כמו כן כפר ד"ר שאבי בכך שהתוצאה זהה בשתי הדגימות בין ה-PH שנמדד בשטח לבין ה-PH שנמדד במעבדה מוכיחה שבדיקה בנייר לקמוס תקפה וכי זהות בתוצאות מוכיחה שלא התפתחה ריאקציה בדגימה מהשלב בו נלקחה בשטח ועד הגעה למעבדה". ב"כ המבקשת לא הפנתה בבקשתה למראת המקום בחווות הדעת או למראת המקום בפרוטוקול, שם נטען טענות המומחה.

5. ביום 22.4.18 הגיעו המשיבים את התנגדותם לבקשה. לטענת המשיבים אין להיעתר לבקשה מכוח החלופה הראשונה שבסעיף 165 לחס"פ, שכן הבקשה אינה מלמדת על כך שהמבקשת הופתעה ולא יכולה היהתה לצפות את הטענות העולות הן מומחה ההגנה והן מעודתו בבית המשפט. המשיבים טוענו כי חוות דעתו של ד"ר שאבי הועברה לידי התביעה בתאריך 18.6.17- עוד לפני נסתיימה פרשת התביעה, וכי המבקשת לא העלה טענות מסווג אלה במהלך פרשת התביעה. בהתייחס לחלווה השנייה בסעיף 165 לחס"פ טוענו המשיבים כי אינה חלה בעניינו שעה שהנאשמים כפרו בראשית ההליך בכל הנוגע לדגימות ובכל הכרזון בהן.

6. בתשובתה, לתגובה המשיבים, ביום 3.5.18 (להלן: "התשובה"), טוענה המבקשת כי בעדותו בבית המשפט לא חזר מומחה ההגנה על דבריו, כפי שהובאו בחווות דעתו (נ/5), זאת למרות שנשאל בחקריתו הנגדית שאלות "**שלתביעה הייתה ציפייה לגיטימית שישב עלייה בכנות ובוישר אינטלקטואלי ואז לא היה מתעורר כל צורך לזמן מומחה מטעם התביעה**" (סעיף 11 לתשובה). המבקשת התייחסה בתשובהה למספר דוגמאות שעלו בחקריתו הנגדית של ד"ר שאבי, כפי שובילו להלן:

א. המבקשת ציפתה שמומחה ההגנה יאשר את הקביעה לפיה כאשר הדגימה והאנליזה אושרו ע"י הרשות להסמכת מעבדות על פי השיטה שאושרה למעבדה, תוכנות הבדיקהTK-1.

ב. אין רלוונטיות, כך לטעם המבקשת, להחמצת דוגמאות כאשר דוגמים מתכוות שכן המתכוות הן יסודות ואין מושפעות מפעולות חידקית שאת קיומה מונעים ע"י החמצת הדוגמה.

ג. כאשר הדוגמה חומצית ביותר בדרגה 1 PH אין שום צורך להחמצץ את הדוגמה שכן כאשר מדובר בחומצה כה חזקה, לא יכולה להתקיים כל פעילות חידקית שתיצור ריאקציה כלשהי שתשנה את ריכוז המזחמים בשפכים.

ד. כאשר בשתי דגימות בתאריכים שונים ה- PH שנמדד בשטח זהה לזה שנמדד לאחר מכן במעבדה, פירוש הדבר שהבדיקה בשטח בסטייק היא בדיקה מדוייקת ומילא הדבר מצביע על כך שלא חלו ריאקציות בחומר מאז הנטילה בשטח ועד בדיקת ה- PH במעבדה.

- ה. כאשר מפעל מתחיב שאין מזרים כלל שפכים לביב אין לו דוגמה מייצגת של שפכים ועל כן אין משמעות לדרישה לדגום דגמה מייצגת.
- ו. כאשר מבחין המהנדס שומר מאבטיות הציפוי שמכיל חומרים רעילים בריכוז גבוה מוחדר ישירות לשוחת הביב, אין זה מתקבל על הדעת שלא ידגם את שאריות השפכים.
- ז. לא תמיד ניתן לדגום ולבדק בדיק "לפי הספר" אלא לעיתים יש להתאים את הבדיקה והדגימה למציאות ולטב השפכים הנגדמים, בדיק כפי שעשה המומחה אשר ניהל את מעבדת בקטוכם והuid מטעם המדינה בתיק الآخر עליון שאל ע"י ב"כ המבקרשת.
- . 7. עוד הוסיפה המבקרשת טענה, כי אין זה סביר לצפות מעד תביעה להתייחס מראש בעדותו לטענות אפשריות שעשויה להעלות מטעם ההגנה התוקפות את תוכנות הדגימות. העד הרלוונטי- ד"ר חזן, לא נשאל בחקירה הנגידית בבית המשפט, שאלות שעלו מחלוקת הדעת של מומחה ההגנה ועל כן לא ניתנה לו הזדמנות להסביר עליהם. בסעיף 14 לתשובה טענה המבקרשת כי נוסף על סעיף 165 לחס"פ עומדת לרשותו של בית המשפט האפשרות לעשות שימוש בהוראת סעיף 167 לחס"פ.
- . 8. ביום 21.5.18 הוגשה תגובת המשיבים לבקשת המבקרשת, שסבירו כי המבקרשת לא הבירה בתשובתה באיזה אופן מתישבת הבקשה עם הוראות סעיף 165 לחס"פ. המשיבים סבירו כי אין בטענת המבקרשת לפיה מומחה ההגנה לא העיד בבית המשפט "בכנות ובוישר אינטלקטואלי" להסיק כי שינוי מומחה ההגנה את הנטען על ידו בחווות הדעת (נ/5) וכן לא הופעתה' המבקרשת כפי שעולה מדרישות סעיף 165 לחס"פ. המשיבים סיכמו ואמרו כי תשוביותיו של מומחה ההגנה בחקירה הנגידית "לא פתרו לה" (לבקשת, ת.ק) את הצורך בחווות דעת מומחה מטועמה והוא שמרה לעצמה לשלב מאוחר יותר להחלטת, אם צטרך, להעמיד מומחה מטועמה לסתור מומחה זה. לא לך נועדה הוראת סעיף 165 לחס"פ ואין בפניינו כל בסיס לבקשת להוספת חוות דעת הזמה" (סעיף 4 לתגובה המשיבים מיום 21.5.18).
- . 9. המשיבים לא התייחסו לבקשתה החלופית של המבקרשת להגיש את חוות הדעת כראיה נוספת בהתאם להוראות סעיף 167 לחס"פ, כפי שהובאה בתשובה, מפהת העובדה שאין היא הבקשה המונחת בפני בית המשפט, ולא נזכרה בבקשת המקויות שהוגשה, אלא בתשובה בלבד.
- . 10. בהתייחס לדוגמאות שפירטה המבקרשת בסעיף 11 לתשובהה התייחסו המשיבים וטענו כמפורט להלן:
- א. באשר לסעיף 11א'- טענו המשיבים כי חוות הדעת של ד"ר שABI מתייחסת לשיטות, הסמכות, ולדרכי פעולה בהן יש לנקט על מנת להגיע לתוצאות תקינה תוך הפניה לפעולות שנעשו ו/או שלא נעשו כנדרש על ידי המאשימה בתיק הנדון, וכי לא היה בתשובותיו של מומחה כדי להפריע את התביעה.
- ב. באשר לסעיף 11ב'- טענו המשיבים כי סוגיות החמצת הדגימות שניטלות בשטח קיבלה התייחסות מפורשת בחוות דעתו של ד"ר שABI תוך הפניה וcitot השיטות של ה- EPA לפיהן הוסמכה המעבדה.

ג. באשר לסעיף 11ג'- נטען כי בחוות דעתו של ד"ר שאבי יש התייחסות לכך שהנו הול מחיב בבדיקה HC בשטח אשר לא נעשתה, כפי שעה במהלך החקירה. המשיבים טוענו כי מומחה ההגנה השיב בהרחבת על שאלות ב"כ המאשימה בחקירה הנגדית וכי היה על המאשימה, במהלך פרשת התביעה, להפנות לרשות המஸבירות כיצד מתבסס כתוב האישום על יסוד דגימות ואנליזות שבוצעו בנגדו לנוהלים. שלא עשתה כן המאשימה מראש וגם לא בדייבד, קרי בטרם החלה פרשת ההגנה, אין היא יכולה לבצע זאת עצה.

ד. באשר לסעיף 11ד'- המשיבים טוענו כי לא מצאו התייחסות לטענה זו של המאשימה בחקרתו הנגדית של מומחה ההגנה. מעבר לכך נטען על ידי המשיבים כי אילו רצתה המאשימה להוכיח אשם בפליליים, בדגימות מעבדה שניטלו שלא בהתאם לנוהלי ההסכמה של המעבדה, היה עליה להתייחס לכך בחוות דעת מומחה מטעמה קודם להגשת כתוב האישום. אין בעדותו של מומחה ההגנה כדי לשנות מחוות דעתו הכתובה (נ/5) בטענה זו.

ה. באשר לסעיף 11ה'- טוענו המשיבים כי הדוגמת עצמה העידה בבית המשפט כי ביצעה את הדגימות בנגד לנוהלים וכי מומחה ההגנה ציין בחוות דעתו כי אין מדובר בדגימה מייצגת. אשר על כן לא ברור השוני בין חוות הדעת הכתובה לבין חקירתו בבית המשפט בעניין זה.

ו. באשר לסעיף 11ו'- נטען שטענת המאשימה לא הוכחה, באמצעות עדיה, בפרש התביעה.

ז. באשר לסעיף 11ז'- הפנו המשיבים לעמ' 268 ש' 4 בפרוטוקול וכן לעמ' 270 ש' 5 וטענו כי בית המשפט כבר נתן החלטתו בטענה זו וכי המבוקשת הלכה למעשה מבקשת לערער על החלטות אלה.

11. הצדדים זומנו לדין בבקשת שהתקיים ביום 28.5.18 במהלך הצדדים על טיעוניהם.

דין והכרעה

12. סעיף 165 לחס"פ קובע כי:

"**בית המשפט רשאי להרשות לתובע להביא ראיות לסתור טענות העולות מראיות ההגנה ואשר התובע לא יכול היה לצפות מראש, או להוכיח עובדות שהנאשם חזר בו מהodiumתו בהן לאחר סיום פרשת התביעה".**

13. כאמור בסעיף 4 לעיל, לא ה奉תה ב"כ המבוקשת בבקשתה ובתשובה לבקשת למאן המקום בעדותו של מומחה ההגנה, את תוכנם היא מבקשת להזים.

14. עניינו של סעיף 165 לחס"פ באיזו בין העיקרון של סופיות הדיון במהלך המשפט, בין הצורך בעשיית צדק

וירידה לחקור האמת. בהחלטתו בב"ש (ח) 2469/02 קבע כב' השופט שפира כי השאלה העיקרית אורה על בית המשפט לבחון היא "אם היה דבר מה בעדות ההגנה שיש בו כדי להפריע את הנסיבות והוא שיאפשר לה להביא את ראיותיה היא לאוותנו עניין על מנת לסותרו". בהמשך דבריו התיחס למבחן הרاءו לבחינת הסוגיה "מבחן הצפויות". בשימוש במבחן הצפויות יש לשאול אם כן, האם יכולה הנסיבות לצפות את דרך מPROCEDURE של הגנה, האם ראיות שעלו מעדויות ההגנה הן ראיות שהן צפויות עלילות - אם כפועל יוצא מהראיות שעלו בפרשת הנסיבות ואם בכלל. כמובן, שאין מדובר בנסיבות פרטניות ומוקדמת שהרי אז היה מתintér המשפט כשל צופה מהלכו המדויק של חברו, אלא בנסיבות כליליות צו המescalת את אלמנט הפתעה". (ראו עוד: ע"פ 842/85 הרוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(4), 245, 260-259 (1988) ת"פ (מחוזי חיפה) 114/01 מדינת ישראל נ' יצחק (פורסם בנו, בין 8.5.2003 וכן ת"פ (מחוזי ת"א) 360/96 מדינת ישראל נ' بشן (פורסם בנו, 4.5.1998) שם נקבע, בין היתר כי: "סע' 165 לחוק אינו כולל בידי הנסיבות לבצע מכך שיפורים מקומם בו התגלו סתרות בין עידי הנסיבות לעדי הגנה בנסיבות השינויים בחלוקתם. הוא לא ועוד לאפשר לתכונה לננות ולחזק עדות שכבר הובאה, שאם לא תאמיר כן הרי שבכל פעם שההגנה מביאה ראייה הסותרת ראיות שהובאו על ידי הנסיבות, כמה לתכונה זכות להביא ראיות הזמן, ועל כן דא נאמר "אם כן, אין לדבר סוף").

השתלשות העניינים (כל שנitin לעקב אחריהם במסגרת החלטה זו)

15. ביום 9.5.16 הגיע ב"כ הנאים הודעת כפירה מפורטת בה נכתב בסעיף 11 כי "יודגש כי הנאים קופרים גם בכל הנטען בכתב האישום בנוגע לדגימות, לתוצאותיהן, משמעוותיהן וכן כל הכרוך והקשר בהן".

16. המאשימה קיבלה את חוות דעתו של ד"ר שABI ביום 18.6.17, (כאמור בהודעת המאשימה מיום 21.6.17). הנסיבות הכריזה אלו עד"י למעלה משבעה וחודשים לאחר מכן ביום 1.2.18. חוות הדעת של ד"ר שABI (נ/5) הייתה חלק מוחמר הריאות של הגנה אשר הובא לעיינה של הנסיבות זמן רב לפני שהסתימה פרשת הנסיבות. טענות הגנה לעניין הדגימות היו ידועות לבקשת מבעוד מועד.

17. מהאמור בסעיף 11 לתשובה של המבקשת עולה כי אינה מבקשת להזים את האמור בחוות הדעת נ/5 אלא שהיא מבקשת להזים את עדותו של מומחה הגנה, שנסמpraה במהלך חקירותו הנגדית, עת השיב לשאלותיה.

עדויותיהם של מנהל המעבדה ד"ר חזן ומנהל יחידת לאיוכות הסביבה באיגודן

18. בניגוד לאמור בסעיף 8 לבקשת להטייר הגשת חוות דעת מומחה, עדות הזמן, לפיו לא עומת **מנהל המעבדה** עם טענות הגנה שעלו רק בשלב מאוחר יותר, הרי שלא ניתן היה לעשות כן נוכח מחדריה של המבקשת, לאורם לא יכולה הייתה ההנה להעלות את הטענות קודם לכך, כמפורט להלן.

בדין שהתקיים ביום 3.5.17 העיד **מנהל המעבדה**, ד"ר רוני חזן. בחקירה הנגדית נשאל על ידי ב"כ הנאים האם נכון שבדיקות בשטח באמצעות נייר לקמוס אינה על פי סטנדרט כללי העבודה, תשובהו של העד הייתה "יש על זה ויכוח גדול שהוא הספר המכريع" (עמ' 168, ש' 17) וכשנשאל פעמי נוספת, השיב שאינו יודע (עמ' 168,

ש' 23). העד חן נמנע מליחס בחלוקת מהשאלות והשיב כי אין זוכר. כשנשאל האם על המעבדה לפעול בהתאם ל"כללי מטוד" נמנע העד מליחס בחובו או בשילוה והשיב **"על פי כללים הנדרשים על ידי הרשות להסמכת מעבדות"** מבלי לומר מהם אותם כללים.

(למיון הבנתי, הספר אליו התכוון העד הוא אותו ספר הנזכר בת' 2 ל"תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולוחין וככללים לטיהור שפכים), תש"ע-2010")

ב דין שהתקיים מספר חודשים קודם לכן, ביום 8.9.16, העד מנהל היחידה לאיכות הסביבה באיגודן, מר דניאל סולומון. בחקירהו הנגדית לב"כ הנאים, השיב מר סולומון לשאלת "תגיד לי, DIGOM אתה יודע איך עושים, מה הכללים אומרים" ואמר **"אני לא דוגם מוסמך"** (עמ' 27 לפירוטוקול הדיון מיום 8.9.16 בש' 12). כשנשאל קודם לכן איך מקבלים את הדגימות במעבדה, מי מקבל **"איפה זה נרשם" "מי עושה את הדגימות"** השיב העד שיתן לسنגור את צילומי המחברות של ד"ר רוני חן. באותו דיון ביקש ב"כ המשיבים לברר פרטיים בעניין המסマー ת/3 ולסתבר כי לא ניתן לדעת מי חתום על טופס המשמורת לצורף לת/3, כאמור בעמ' 27 ש' 6. לעניין זה הפנתה ב"כ המבוקשת את ב"כ המשיבים למחברות, שהתברר שעדיinta עת, לא היו חלק מחומר החקירה שנמסר לו. העד, מר סולומון, אישר שהוא חתום על המכתב ת/2, למרות שלא כתב אותו אלא חתום עליו בלבד, לאחר שתכננו הסביר לו. לשאלת היכן מעוגנות סמכויות הדגימה של איגודן השיב שהסמכויות מעוגנות בכללי התאגדים. העד לא נחקר בחקירה חוזרת.

העד ד"ר חן, העד, כאמור, ביום 3.5.17 ולא התייחס בעדו לאותן מחברות, משום שהוברר שאלה לא הומצאו להגנה במסגרת חומר החקירה וגם לא קודם ליום 3.5.17. בחקירהו החוזרת של העד ד"ר חן הגיבה ב"כ המבוקשת להערכותיו של ב"כ המשיבים לפיהן לא קיבל את מחברות המעבדה ואמרה **"התכוונתי אחרי שנדע מי היפמאות"** (ההדגשה של ת.ק) שבדקה להביא אותה עדשה כדי שחויר לא ישען שצורך לזכות כיוון שלא הוכחה הדגימה כיוון שלא דוקטור חן הוא זה שביצע והוא זה שביצע את זה בדיקה. אותה כימאית או כימאית אחרת אבקש ממשנה. לשאלת בית המשפט במחלות גד, (תיק אחר שהתנהל בפני. ת.ק) ולכן לא ידעתי שעדיinda לא ביצע את הדגימות. אין לי התנגדות שהמחברת תוצאה לבית המשפט" (עמ' 174, ש' 24).

טייעוני ב"כ המבוקשת בדיון

19. בדיון בבקשת שהתקיים ביום 28.5.18 אמרה ב"כ המבוקשת בטיעונה, בין היתר, **"לא מתפקידו של העד (מומחה ההגנה, ת.ק) לקבוע שאם תוצאה מסוימת לא נכתבה, משמע שהבדיקה לא בוצעה. לצערנו קורות טוויות, פעם שוכחים לכתוב תאריך, מי קיבל דגימה, לא תמיד אתה מקפיד על כל הדברים. השאלה היא עניין של מהימנות. אני מציגה לו את העניין הזה, שיש לנו שתי דגימות, שנעשו בהפרש של נינוח כשעה וחצי, התוצאות כמעט זהות, למרות שהניר הוא פחות מדוייק (ההדגשה של ת.ק) אני שואלת אותו האם זו הוכחה שלא התקיימה ריאקציה בדגימה שנעשתה בשטח בין המעבדה? הוא טוען שלא. אני מפנה לעמ' 252, החל מפורה 29, זה ממש עד עמ' 254, בשורה 6. הוא טוען שהוא מראה **שהניר כן מדוייק** (שוב ההדגשה של. ת.ק) ושלא הייתה ריאקציה בחומר זהה ושלא חלו בו**

שינויים. הקיבוע כאן לא היה רלוונטי. את כל אלו הוא מכחיש. אך אני חושבת שחשיבותם לנו להביא עד הזמה כי האיש מכחיש, דברים שאני ציטתי, זו לא עדות לשום דבר אבל יש לי את הפרוטוקול. הפנוי את העד לפרוטוקול אחר, לדין בו העיד וגם ד"ר אלרון וזה אמר דברים אחרים לגמרי בנסיבות של חומצה, מתקנות, חידקים וכל העניין הזה. אני לא מציאה, יש מומחים שאומרים את זה. זאת לא האמת המדעית, עצורי אני חושבת שהוא לא ענה בכוונות. לשאלת בית המשפט, אלה הנושאים בעניינם אני מבקשת להגיש **ראיות הזמה**" (עמ' 275, ש' 18).

20. קראתי לעלה מפעם אחת את טיעונה של ב"כ המבוקשת, כאמור בפרוטוקול בעמ' 275, והתקשתי להבין לאיזה מסמך היא מתיחסת. אם ב"כ המבוקשת מבקשת להזים את עדותו של המומחה שקבע שמחאות דעתה של הגבי אורי אבעם, ת/18, עולה שם לא נכתב במסמך מיום 3.9.13 שהעדוה לא כתבה בטופס שביצעה בדיקה מסוימת, משמע שלא בדקה. לא מן הנמנע כי ב"כ המבוקשת התכוונה להפנות לטופס בדיקה מיום 1.8.13 בדיקה אליה התייחסה קרין גניס, בהודעתה, ת/16. להבנתה של ב"כ המבוקשת העודה שכחה לכתוב כאמור בהודעתה ת/16. ב"כ המבוקשת לא צינה מה שכחה העודה לכתוב והוסיפה ואמרה "**לצערנו** קורות טעויות".

21. מהאמור עולה כי לטעמה של ב"כ המבוקשת יש לאפשר לה להגיש ראיית הזמה על מנת לתקן טעויות "שקרות".

22. מנصف 5 לת/18 חוות הדעת של גב' אורי אבעם, עולה שעיל המסמך חתום מר דניאל סולומון, שדבריו אינם דוגם מוסמך ולא נכון במעטם נטילת הדגימות.

עוד בעניין הבקשה להגיש ראיות הזמה

23. בניגוד לאמור בסעיף 9 לבקשתו לפיו קבע מומחה ההגנה שעיל המעבדה לבצע דגימה ואנליה שלא לפי תעוזת ההסכמה מהרשויות הלאומית להסמכת מעבדות נקבע בעמ' 3 חוות הדעת בסעיף א' שהמעבדה נדרשת לפעול בהתאם לנחיי הרשות הלאומית להסמכת מעבדות. בחוות הדעת הובא ציטוט מתוך סעיף 6.3 ל"ספר" ולפיו יש לקבוע את הדוגמא באמצעות חומצה חנקתית 30HN.

24. לטענת ב"כ המבוקשת ד"ר שאבי, מומחה ההגנהינו בעל תואר בכימיה, והוא מבקשת לזמן את מר סולומון, בעל תואר ראשון בכימיה, כך לדבריה, על מנת להזים את עדותו. לא לモטור לציין כי ב"כ המבוקשת **לא התנגדה** להגשת חוות הדעת מטעמו של ד"ר שאבי, מומחה ההגנה.

25. אכן כפי שציינה ב"כ המבוקשת בבקשתה, עתירה היא ביום 3.5.17 להוסיף עד תביעה את המהנדס שלום גروس, בטענה כי ביקרה בתאגידי המים וגילתה דו"ח משנה 2012 שלא היה מוכר לה קודם לכן. ב"כ המבוקשת בבקשתה לא נימקה את הצורך בהוספת העד, אלא הסבירה שבעודותו עתיד הוא לומר שבמכסה הביבוב היה חור עוד בשנת 2012. ב"כ המבוקשת לא פירטה בפניי את חשיבות הראייה ומדוע בכך להתריר לה בשלב מאוחר של הדיון לתקן את כתוב האישום, על דרך הוספותו של העד, ولكن לא סברתי, כי לקראת סיום פרשת התביעה; יהיה שכן להוסיף עד שעודותו לא הייתה בפניי ההגנה עד אותה עת; ושהתגלתה בבדיקה ב"כ המאשימה בתאגיד; ביקור הנחזה להיות שלמת חקירה, במילן ניהול הוחכות; וזאת מחשש לפגיעה בהגנתו של הנאשם.

26. כבר בcpfירה המפורטת אותה הגיע ב"כ הנאשמים כאמור ביום 9.5.16, כפרו הנאשמים בכל הקשור לדגימות, בתוצאותיהן ובמשמעותיהן. מעין בנ/5 עולה כי ד"ר שאבי מתייחס לאופן נטילת הדגימות ולהסמכת המעבדה, כך שברי היה כי מבחינת הגנה, טענותיו לעניין זה מהותיות ומרכזיות. בנסיבות אלה, צפוי היה באופן סביר, כי סיכון מסקנותיו (בעמ' 9 לנ/5) יהווה בסיס לפרשת הגנה. כאמור לעיל המשיבים העבירו את חוות הדעת לב"כ המשימה בעיצומה של פרשת התביעה. בנסיבות אלה יכולת הייתה המבקשת לבקש לתקן את כתוב האישום, על דרך הוספת עד, או לבקש להuid מטעמה את אחד העדים פעם נוספת, לפני סיומה של פרשת התביעה, כפי שאכן עשתה בטרם העידה הגב' לריסיה בגרוב, תוך שהיא מנמקת את בקשתה כהלה, ולא להסתפק בטענה, לפיה לו עשתה כן הייתה הגנה מתנגדת.

אם אכן לא יכולה הייתה המבקשת לצפות את ראיות הגנה?

27. נכון האמור בהודעת הcpfירה המפורטת בהליך נטילת הדגימות, ובכל הקשור לדגימות, ולתוצאותיהן מצופה היה מהבקשת להביא את ראיותיה באופן מספק כבר בפרש התביעה ולא לקוות להציג מפיו של מומחה הגנה, במהלך חקירתו הנגדית, אישור בדרך נטילת הדגימות. גם לו סבירה המשימה, כאמור בסעיף 11א' לתשובה, שהיא מצופה שМОמחה הגנה יאשר כי בנסיבות מסוימות תוצאות הבדיקה הן תקיןות, הרי שלא ניתן לקבוע כי מדובר בראיות הגנה, אותן לא יכול היה התובע לצפות מראש זאת, כאמור, נכון הcpfירה הברורה בהליך הדגימה ונוכח חוות דעתו של מומחה לפיה פעולה המעבדה בנויגוד להוראות ה"ספר" ובנויגוד להנחיות הדינום 2010 (בס' ג' לנ/5, עמ' 4). נהفور הוא, התשובה שנותן מומחה **היא** התשובה אותה מצופה היה שיטין, ואין למאשימה להלן אלא על עצמה, שפתחה למומחה הגנה פתח, בחקירה הנגדית, לומר את דבריו אלה.

28. בבקשתה הפנתה ב"כ המבקשת, בין היתר, לפסקה לפיה בעת שנאים הعلاה טענה חדשה התיר ביהם"ש הגשת ראיות הזמה. בעניינו לא הפנתה ב"כ המבקשת לכל טענה חדשה, אותה העלו הנאשמים. כאמור לעיל, הנאים כפרו מלכתחילה בכל הליך נטילת הדגימות וביצוע הבדיקות במעבדה. באשר לטענה לפיה מצופה היה ממומחה הגנה שישיב בכנות ובוישר אינטלקטואלי לשאלות, הרי שככל הבוד, אין בעובדה שעמדה זו או אחרת אינה נשאת חן בעינה של התביעה, על מנת להפכה לשאלה שנייה כנה. בפרט נכון העבודה של מיטב ידיעתי המשימה ממשיכה להיעזר بعد, לצורך הוכחת טענותיה בתיקים אחרים, (לרבבות תיקים המתנהלים בפניים עצמם), כך שמצוע לה, למאשימה, לנוהג בכבוד بعد. ולא לבקש מבית המשפט לגבש עמדת, לפיה העד אינו מקצוע עדי.

29. מחוות הדעת (נ/5) עולה כי היה על המעבדה לדגום את הדוגמא עם קיבוע לבדיקת מתכוות, לרבות קיבוע בccoli פלסטי. עוד נכתב שבפועל המעבדה דגמה לבקבוק זכוכית בלבד. בנסיבות אלה, לא הסביר על סמך מה ציפתה התביעה, כאמור בסעיף 11ב' לתשובה, שМОמחה הגנה יסכים כי אין רלוונטיות להחמצת דוגמאות כshedוגמים מתוך אשר יש התיחסות **СПЦПИЯ** לבדיקת מתכוות בחוות הדעת. גם בעניין זה, נטהה על עצמה המשימה סיכון, כשאללה את השאלות בחקירה הנגדית, תוך **שהיה עליה לצפות** שМОמחה הגנה יגן על חוות הדעתו בחקירה הנגדית. ב"כ המבקשת טענה אمنם בפני מומחה הגנה שלגשתה, קביעתו, לפיה על הדגום היה להתבצע בהתאם לתקנות בריאות העם, אינה נכונה. ברם, לא הפנתה אותו לכללים המחייבים, לגישתה את המעבדה (פרוטוקול מיום 1.3.18 עמ' 252, ש' 18).

30. לדבריו ב"כ המבוקשת שאלת המומחה שאלות, שלא על מנת לחזור על האמור בחווית דעתו אלא על מנת לעמודה אותו עם "אמתות מדיעות" והפנתה לעמוד 256 ש' 4 ואילך.

31. לו ביקשה ב"כ המאשימה להביא ראייה לכך שאין צורך להוסיף חומרה כאשר נזול מכך בדרגת חומריות 1, פחותת מ-2, כמפורט בסעיף 11ג' לתשובה, היה עליה לעשות כן עוד בשלב ראיות התביעה. ואם אין הנטן רלוונטי להוכחת אשמתם של הנאים הרי שאין צורך להביא לכך ראיית הזמה.

32. באשר לנטען בסעיף 11ד' לתשובה, במצב דברים בו הודיעה הגנה במענה לכתב האישום, כי היא כופרת בהליך הדגימות ובתוצאתו, היה על המאשימה להעיר בהתאם, לחקירתם הנגדית של עדיה, ובמידת הצורך להשלים את התשובות בחקירה חוזרת. בהתחשב בספק אותו מטילה הגנה בבדיקה באמצעות נייר אינדיקטור, הרי שספק אם קיים בסיס להנחה אותה מניה ב"כ המאשימה בסעיף 11ד' לתשובה. מכל מקום המאשימה לא הפנתה לראיות המבוססות את מסקנתה ואין מקום להתריר לה להסביר לאחר שנשמעו ראיות ההגנה, בפרט נוכח דברי ב"כ המבוקשת עצמה בטיעוניה ביום 28.5.18, לפיהם "**הנייר פחות מדויק**", כאמור בסעיף 19 לעיל.

33. המבוקשת אינה מפנה לכל ראייה ממנה ניתן ללמידה על טענותה בסעיף 11ה' לתשובה, לפיה "**כאשר מועל מתחייב שאינו מזרים כלל שפכים לביבוב אין לו דוגמה מייצגת של שפכים ועל כן אין משמעות לדרישת דוגמה מייצגת**". טענה נוספת היה עליה להוכיח במהלך פרשת התביעה, לו ביקשה לעשות כן, בפרט נוכח האמור בנ/5, שהוגש לעיינה מבעוד מועד.

34. באשר לטענות בסעיף 11ו' לו אכן נדגו שאריות השפכים בנגדם לנחים היה על המבוקשת להתייחס לשיבתן רק בפרשת התביעה.

35. בכלל האמור בסעיף 11ז', כאמור בתגובה המשיבים, הבקשה נדונה והוכרעה, לא לפני שהמאשימה האשימה את המומחה בכרך ש"העתיק" חוות דעת אחר, טענה ממנה חרזה לאחר מכן.

36. לסיכום המקובל עד כה, עולה כי ב"כ המבוקשת נפלת, כפי הנראה, לכל טעות לא משום שההגנה 'הפתיעה' אותה אלא משום שמסמוכה הם ש'הפתיעו' אותה והיא נוכחה לדעתשמי שחחותם על טופס הבדיקה כלל לא ביצע את הבדיקה, וכי שאמירה "בתעודה בתיק זהה, מי שהייה חתום בלבד על התעודה היה מנהל המעבדה ד"ר רוני חזן. סברתי לתומי שהוא זה שביצע את הבדיקות ולכן זימנתי אותו. כשהudeauיד כאן ד"ר חזן, התברר תוך כדי עדותו שלא הוא ביצע את בדיקת המתכוות אלא אותה עדה שביקשתי לצרף. תוך כדי חקירתו של ד"ר חזן, ביקש ב"כ הנאם שנמצא לו את מחרבות הבדיקה וכן עשינו. זה אגב אחד הנספחים חוות הדעת שהגיש חברי עכשו. אני מבינה שכברי חולק על התוצאות" (עמ' 187, ש' 30 ואילך), וכי לא תמיד כתוב, מי שחחות על הטופס, את שמו (אמור בטופס המשמרות, שצורף לת/3). עוד עולה, כי במהלך פרשת התביעה ביקשה ב"כ המבוקשת, לא פעם, לתקן את כתב האישום על דרך הוספה עדים. על כך אין לי אלא לומר "סוף מעשה במחשבה תחילה".

37. בע"פ 951/80 **יצחק קניר נ' מדינת ישראל פ"ד לה(3) 505** (להלן: "**ענין קניר**") נקבע כי "הגישה, לפיה יש להשאיר לבית המשפט שיקול-דעת אם להזמין עדים ולקבל ראיות גם לאחר שלב

הטיסכומים, עולה בקנה אחד עם תפיסת היסוד בדבר מהות ההליך הפלילי. הליך זה אינה תחרות או מאבק בין טובע לנואשם, אשר כל סטייה מכללי התחרות או המאבק יש בה כדי להכריז על המנצח. ההליך הפלילי הוא מסגרת דין-ים, הבאים להגשים את המשפט הפלילי, דהיינו, לקבוע חפות או אשמה. לשם כך על ההליך הפלילי לחשוף את האמת, וזה מטרתו העיקרית. כמובן, עמידה על כלליים וחשיפת האמת אין שתי משימות נוגדות. הנפקר הוא: הכללים באים לקבוע סטנדרט של ניהול משפט, אשר -על-פי ניסיון הח'ים - יש בו כדי להביא לחשיפת האמת, ובכך תואמות שתי משימות אלה. עם זאת, יש ועמידה פורמלית על סדר הכללים בעניין מיוחד יהיה בה כדי לגרום לעיוות דין, אם בדרך של הרשות הח'ף מפשע ואם בדרך של זיכוי הנואשם. בנסיבות אלה יש לשאוף לכך, כי הכללים עצם יתנו לבית המשפט סמכות ושיקול-דעת לעשרות צדק" (עמ' 516).

38. בהתייחס לעיוות דין נקבע בעניין קניר "יעוות דין ממשמעותו, בהקשר זה, פגעה ביכולתו של הנואשם להציגו כראוי" (עמ' 516).

39. כאמור לעיל הودיעה ההגנה שאינה מקבלת את תוכנות הדגימות, אך ששהה על המבוקשת לבדוק ולהוכיח אם נתילת הדגימות ובדיקהן, אכן בוצעו בהתאם לכללים. בדיקה זו היה על המבוקשת לעורוך עוד לפני הchèלה פרשת התביעה, וטוב הייתה עשוה לו לבדוק את חווות הדעת ואת המסמכים החתוםים, לפני הגישה את כתב האישום.

40. מבקשתה של המבוקשת להביא עדות הזמה עולה כי אין מדובר בהזמת **פרט מסוים**, אלא בניסיון לבצע מה שמכונה "מקצת שיפורים" באופן העולל לפגוע ביכולתו של הנואשם להציגו כראוי וזאת בניסיון להכשיר את הדגימות ותוכנאותיהן.

41. כאמור לעיל, לא שוכנעתי שהההגנה בתשובותיו של מומחה החקירה הנגדית כדי להפתיע את התביעה ולפיכך אין מקום להתריר למאשימה להגיש חוות דעת מומחה כראיה הזמה.

בקשה לזמן את הגב' אביהם כעדת הזמה

42. בסעיף 5 לתשובה מתיחסת ב"כ המבוקשת לבקש לזמן את הגב' אורלי אביהם כעדת הזמה, בקשה עליה לא חזרה לפניה. עיון בפרוטוקול הדיון מיום 1.3.18 בעמ' 227 ש' 3 מלמד על כך שב"כ המבוקשת אמרה "בכוונתי לזמןנה כעדת הזמה", בהתייחס לגב' אביהם. הכריזה ב"כ המבוקשת על כוונתה ולא בבקשתה. עיון בפרוטוקול הדיון בעמ' 228 מלמד על כך שבמהלך חקירתה הנגדית של המשיב 2 הפנתה ב"כ המבוקשת את המשיב 2 לניסוי שבוצע בינואר 2016 (כתב האישום הוגש בנובמבר 2015). כך גם בעמ' 232 ש' 17. מהאמור בעמ' 234 ש' 3 עולה כי ב"כ המבוקשת ביקשה לזמן את מר גבי סנקר ואת הגב' אביהם ומיד לאחר מכן המשיכה בחקירתה הנגדית, מבלי שניתנה החלטה בבקשתה. בתשובתה בעניין עדות ההזמה לא חזרה ב"כ המבוקשת על הבקשה לזמן את הגב' אביהם כעדת הזמה. מדובר ב"כ המשיבים באותו דיון, בעמ' 231 ש' 13, עולה כי המשמר לא נמצא לו חלק מחומר החקירה. בנסיבות אלה, לא התרת ל"כ המבוקשת להגיש מסמך משנת 2016 שלא הומצא להגנה מעבוד מועד. למען הסדר הטוב, בשום שלב לא Dunnai בבקשתה לזמן את הגב' אביהם עדת הזמה.

בקשה להבאת ראיות נוספות

43. בסעיף 14 לתשובהה, הפנטה המבקשת לסעיף 167 לחסד"פ וביקשה לחייבון להתיר לה להביא ראיות נוספות, מלבד שפирטה את מהותן, וזאת בהתאם לסמכוות של בית המשפט על פי סעיף זה.

44. הבקשה להבאת ראיות נוספות בהתאם לסעיף 167 לחסד"פ נכתבה אמונה כבקשה חלופית, עם זאת, ניתן להסיק מהבקשה כי ספק אם הראיות הנוספות, אותן מבקשת המשימה להביא אכן נופלות בוגדרן של ראיות הזמנה, אף לטעמה של המבקשת.

45. סעיף 167 לחסד"פ קובע כי: "**סיימו בעלי הדיון הבאת ראיותיהם, רשאי בית המשפט, אם ראה צורך בכך, להורות על הזמנת עד - ואפילו כבר נשמעה עדותו בפני בית המשפט - ועל הבאת ראיות אחרות, אם לבקשת בעלי דין ואם מיזמת בית המשפט.**"

46. בבקשתה לא פירטה ב"כ המבקשת, כאמור לעיל, באופן מדויק מהי הראייה אותה מבקשת היא להביא במסגרת סעיף 167 לחסד"פ. בנסיבות אלה, נבהיר מני לבוחן האם על פי העקרונות שנקבעו בפסקיקה, ככלג עיני עיקרונות השמירה על סופיות הדיון, ועל הגינות ההליך, יש להתיר את הבאת הראיות החדשות. המבקשת לא בהירה בבקשתה האם יכולה להיות היאת להציג את הראיות הנוספות במהלך הדיון, טרם סיום פרשת התביעה.

47. לאור כל האמור לעיל הבקשה, על שני חלקיה, נדחית.

48. המזכירות תשלח החלטתי לצדים.

ניתנה היום, י"ח تمוז תשע"ח, 01 يولי 2018, בהעדר הצדדים.